

FRI103 Skriftlig eksamen

1. Beskriv kultur i dine egne ord.
 - I følge sosiolog Pierre Bourdieu (1979) er kultur akkumulert gjennom utdanning, oppdragelse og sosialisering. Dette inkluderer kunnskap, ferdigheter, disposisjoner og smaker som er verdsatt i et samfunn.
 - Kultur inneholder lærte måter å tenke og gjøre på.
2. I dine egne ord, definere 'bærekraftig utvikling'.
 - «En utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.»
 - "meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs" (Brundtland, 1987, p.16)
3. For å skape bærekraftig utvikling må verden jobbe på hvilke tre områder?
 - Klima og miljø
 - Økonomi
 - Sosiale forhold
4. I følge Stortingsmelding 18 (2016), hva er en grunnleggende definisjon av 'friluftsliv'?
 - "Regjeringen vil ta vare på friluftsliv som en levende og sentral del av norsk kulturarv og nasjonal identitet, og som en viktig kilde til høyere livs kvalitet og bedre helse for alle." (p.7)
 - "Opphold og fysisk aktivitet i friluft i fri tiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse". (Stortingsmelding 18, 2016, p.10)
5. Hvilke av de følgende elementer kommer fra Stortingsmelding 18?
 - Natur og friluftsliv skal være et viktig sted for å bli 'Raskere – Høyere – Sterkere'.
 - Natur og friluftsliv skal være en del av helsefremmende og forebyggende helsearbeid.
 - Friluftsliv kan utøves av alle, uavhengig av hvor de bor og deres mobilitet, erdigheter og kunnskaper.
 - Det er behov for initiativ for å forbedre bevaring og utvikling av parker og grøntområder i byer og tettsteder, for å øke antallet aktive mennesker.
6. Hvilke av følgende er aksepterte trekk ved tradisjonelt friluftsliv? Velg inntil seks svar.

Et avbrekk fra det hektiske, moderne urbane livet (Nansen, 1921)	X
Inneholder «landskap» og «aktivitet» friluftsliv (Breivik, 1978)	X
Ikke-kommersiell (Gelter, 1999)	X
Helt 'tekfri' (Leirplass, 1968)	

Ikke-konkurransedyktig (Breivik, 1989)	X
Ikke skade naturen (Næss, 1990)	X
En god mulighet til å ta med hundene på tur (Paulsen, 1962)	
Et sted for kontemplasjon, selvoppdagelse og forståelse av den menneskelige tilstanden (Tordsonn, 2010)	X

7. Fyll ut de tomme feltene...

- Friluftsliv er "en filosofisk livsstil basert på opplevelser av friheten i _____ og åndelig av tilknytning til landskapet" (Gelter, 2000, s.78). (naturen)
- _____ har historisk sett vært marginalisert i friluftslivsdiskurser (Pedersen, 1998). (Kvinner)
- _____ er ikke en del av denne konvensjonelle friluftslivshistorien og 'nasjonsbyggende narrativet' (Skille, Pederson & Skille, 2023). (Norges urbefolkning, samene)
- Noen mennesker som ikke er _____ og sosialiserte til ski/tur kan føle seg stigmatisert og ukomfortabel i enkelte friluftslivsrom (Broch, 2018). (hvite)

8. Haukeland (2017) og andre har skrevet om friluftslivsparadokset. Hva handler det om?

Friluftslivsparadokset handler om hvordan menneskers kjærlighet og bruk av friluftsliv dreper det.

9. I følge Dannevig og Hall (2018), hva er de største miljøkostnadene ved tradisjonelt friluftsliv?

Bygge hytter, varme opp hytter, kjøre bil på tur, produsere uteutstyr

10. I følge Beames, Mackie & Atencio (2019), hva er to hovedtyper av bærekraft "kostnader" forbundet med friluftsliv?

The 'ecological price tag' and the human cost.

11. I filmen, *The Story of Stuff* (Leonard, 2010), hva er de fem elementene i forbrukspraksis?

Utvinning, produksjon, pakking, transport, avhending ELLER *Extraction, manufacture, packaging, transport, disposal*

12. Hva er hovedargumentet bak Simon & Alagonas (2009) «Beyond leave no trace»-artikkel?

Bærekraftsmessig handler det ikke bare om hva du gjør på turen, men alt du gjør mellom turene dine...

13. Beames, Mackie & Atencio (2019) skreiv om "the 'dark side' of having 'nice things'". Hva betyr dette?

Vårt dominerende forbruksmønster kan skade sårbare mennesker og steder på den andre siden av verden fra oss.

14. I følge Soron (2010), hvorfor er det så vanskelig å endre bærekraftige atferdene våre?

- På grunn av våre verdier, følelser og sosiokulturelle påvirkninger.
- Handlinger for å leve mer bærekraftig er ofte begrenset av folk som ikke er villige til å gi slipp på sine etablerte forbruksmønstre.

15. I følge Beames et al. (2023), hva er fem måter mobile enheter kan brukes med god effekt i utendørs undervisningssammenheng?

- Verktøy for å samle informasjon
- Informasjonsressurs
- Geolokalisering og kartlegging
- Fjernstøtte og overvåke
- Refleksjon og deling

16. I følge van Kraalingen og Beames (2024), hva er to fallgruver ved å bruke mobile enheter mens du er på friluftslivstur?

De reduserer oppmerksomheten man kan gi til sine naturlige omgivelser og til de andre medlemmene i gruppen.

17. Hvordan kan sosiale medieplattformer som Instagram betraktes som et 'tveegget' sverd i forhold til likeverd, mangfold og inkludering?

SoMe har kapasitet til å sende så kraftige meldinger til så mange mennesker. Dette er et tveegget sverd, siden disse meldingene kan være veldig eksklusive, samtidig som de er veldig inkluderende og styrkende.

18. Definere 'diskriminering'.

Diskriminering skjer når du blir behandlet dårligere enn en annen person i en lignende situasjon og denne behandlingen ikke kan forsvares objektivt og rimelig.

19. Hva er forskjellen mellom likhet og rettferdighet? Eller på engelsk, the difference between equality and equity?

Likestilling / equality handler om at alle får det samme; Rettferdighet / equity handler om at alle får det de trenger.

20. Diskriminering skjer på hvilke tre nivåer?

Indivuelle, institusjonelle, kulturelle

21. Forklar forskjellen mellom direkte og indirekte diskriminering. Bruk eksempler om du vil.

Direkte: Mer åpenlyst behandle noen mindre gunstig.

Indirekte: Bruker en regel "likt", men denne regelen skaper forhold som setter noen mennesker på en ulempe.

22. Gi et eksempel på 'intersectionality'? Hvorfor kalles det intersectionality?

- Diskriminering er ofte forankret i mer enn én isolert form for undertrykkelse.
- Mennesker kan oppleve undertrykkelse på grunnlag av rase, seksualitet og evner (og andre egenskaper) samtidig.

- Interseksjonalitet beskriver hvordan individers identiteter dannes av flere overlappende trekk, som kan føre til komplekse, individualiserte opplevelser av undertrykkelse (Hancock, 2015 og Collins, 2015).

23. I henhold til 'The Centre for Excellence in Universal Design' og Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, hva betyr 'universell utforming'? Hva handler det om?

- Universell utforming (UD) er utformingen og sammensetningen av et miljø slik at det i størst mulig grad kan nås, forstås og brukes av alle mennesker uavhengig av alder, størrelse, evne eller funksjonshemming.
- Et miljø (eller en bygning, et produkt eller en tjeneste i det miljøet) bør utformes for å møte behovene til alle mennesker som ønsker å bruke det.
- Hvis et miljø er tilgjengelig, brukbart, praktisk og en fornøyelse å bruke, har alle fordeler.

24. True or false? Friluftsløven handler om:

- Retten til opphold og ferdsel i naturen uavhengig av hvem som eier arealet (Allemannsretten). **Sant**
- Hensynsfull og varsom ferdsel (grunneiere, andre brukere og naturen). **Sant**
- Friheten til å reise hvor som helst i Norge uten begrensninger. **Usant**

25. Hva er forskjellen mellom områder som er utmark og innmark?

- Innmark er gårdsplasser, hustomter, dyrka mark slik som åker, og lignende områder hvor turgåere og andre vil være til bry for den som eier området.
- Utmark kan forklares som alt som ikke er innmark. I praksis vil det si skog, fjell, myr og kystområder, som utgjør mesteparten av landet. Hvorvidt et område er innmark eller utmark, gir seg ikke alltid selv. I mange tilfeller krever det en vurdering basert på "sunn fornuft".

26. Det generelle bålforbudet er fra den 15. ____ til den 15. ____? (april og september)

27. Det er ikke lov å plukke planter i mange verneområder, men det er fortsatt tillatt å plukke bær og sopp hvis det er _____. (til eget bruk)

28. Nevn tre store norske friluftslivsorganisasjoner som var stiftet i på 1800-tallet.

Den Norske Turistforening, Skiforeningen, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Røde Kors

